

FINAŁ!

Czas na podsumowanie naszej małej wyprawy.

Oto „wąska ziemia”. Oto „kraina wyrwana rzece”.

Gdy w roku 1890, Rudolf Dirksen doprowadził do budowy pierwszej przepompowni dużej mocy, cała Nizina Walichnowska odetchnęła z ulgą.

W końcu mieszkańcy poczuli się bezpiecznie.

A jak nazywała się owa przepompownia?

Zdradzi Ci to rozwiązanie zagadki.

Hasło

W tabeli pomieszczyliśmy kolejność w jakiej występują zadania w terenie, więc musisz skojarzyć zadanie ze „słowem kluczem”.

Cyfra - rozwiązanie zadania podpowie Ci, którą literę wybrać w wytypowanym wierszu tabeli.

Wpisz ją w odpowiednie pole na pieczęci.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ROWER	I	N	W	O	N	E	J	T	F
2. POMNIK	Z	U	M	B	S	U	A	X	N
3. MAPA	A	R	D	T	W	P	I	G	S
4. INFORMACJA	P	O	H	A	Z	A	K	U	H
5. MENNONICI	N	C	I	I	E	T	R	C	A
6. DWOREK	D	U	M	E	D	A	F	R	S
7. WAŁY	B	T	O	L	J	N	G	E	S
8. GWIAZDY	I	G	F	A	R	A	W	O	B

Miejsce Turystycznej Przygody to Małe Walichnowy, niewielka miejscowość w Gminie Pelplin.

Trochę historii

Nizina Walichnowska od zarania dziejów była terenem nieprzyjaznym mieszkańcom. Wisła, królowa polskich rzek, nader często wylewała swe wody niszcząc plony, zalewając gospodarstwa.

Jako pierwsi wojnę żywiołowi wody wypowiedzieli Krzyżacy. Tuż po tym, jak przybyli na nasze ziemie w XIII stuleciu, powstał pierwszy wał przeciwpowodziowy w Wielkich Walichnowach.

Ale dopiero kilkaset lat później Wisłę poskromili emigranci ewangelicy oraz uchodźcy religijni - mennonici, którzy przybyli do nas z Niemiec i Holandii w XVI stuleciu.

Na czym polega zabawa?

Wybierz się z nami w podróż do przeszłości, poznaj ciekawostki Niziny Walichnowskiej, jej historię i ważne wydarzenia.

Rozwiąż zagadkę i odkryj tajemnicze hasło.

Aby je zdobyć musisz zapoznać się z opisami miejsc i wydarzeń oraz odwiedzić te miejsca osobiście, by odszukać kolejne elementy układanki.

Konieczne zabierz coś do pisania (długopis, ołówek).

Opiekun gry turystycznej:

Stowarzyszenie Nizina Walichnowska
tel. 602 649 104
www.NizinaWalichnowska.pl

stowarzyszenie
**NIZINA
WALICHNOWSKA**

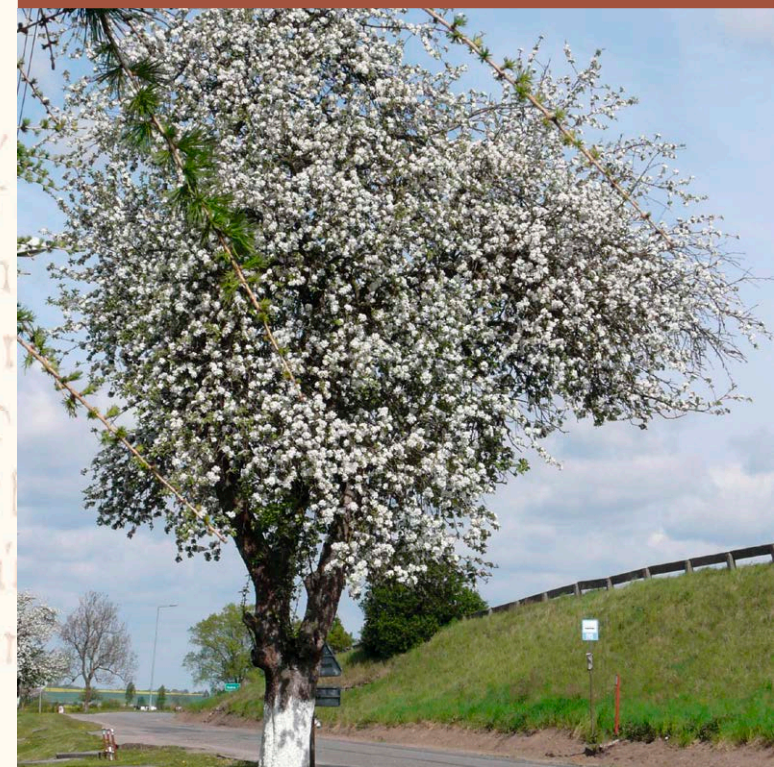
Dofinansowano ze środków Gminy Pelplin

Opracowanie: Maciej Kumor na podstawie opowieści Mariusz Śledzia
Grafika: Studio Kreowania Rzeczywistości

#turystycznaprzygoda

ZAGINIONA pieczęć GRA TURYSTYCZNA

Czas zacząć naszą zabawę!

Rudolf Dirksen, Starosta Wałowy Niziny Walichnowskiej, posiadał swą własną tajną pieczęć, którą po latach znaleziono w jego dworku wraz z zaginionym projektem pierwszego w Prusach Zachodnich Statutu dla Związku Wałowego.

Twoje zadanie:

Zapraszamy do Małych Walichnów.
Rozszyfruj jakie słowo znajduje się na pieczęci.

Czas rozpocząć Turystyczną Przygodę. Czy rozszyfrujesz tajemnicze przesłanie z zaginionej pieczęci Starosty Wałowego?

I KTO ZMIENIŁ NIZINĘ WALICHNOWSKĄ

Przygodę zaczynamy na cmentarzu ewangelicko-mennonickim.

Przybysze z północnych Niemiec i Holandii są bohaterami Doliny Dolnej Wisły. Przybyli do nas na przełomie XVI i XVII wieku.

Ewangelicy trafili tu w poszukiwaniu ziemi i pracy, zaś mennonicy byli prześladowani w swoich ojczyznach za poglądy religijne - przede wszystkim za respektowanie tylko własnych praw i unikanie poboru do wojska (to ważne cechy ich religii).

Odejmij wiek w którym przybyli „osadnicy holenderscy” od wieku, w którym nas opuścili. Informacji szukaj na czarnej tablicy.

Wyemigrowali do Polski. Byli specjalistami w dziedzinie hydrotechniki, więc mieszkańcy nadwiślańskich dolin przyjmowali ich z otwartymi ramionami. W zamian za ziemię i liczne przywileje mieli oni jedno zadanie: osuszyć teren.

Dzięki nim powstał system wałów, kanałów i śluz, a na Nizinie Walichnowskiej można było bezpiecznie gospodarzyć.

Znajdź miejsce pochówku Anny Torms.
Ktorego dnia miesiąca się urodziła?

II ZERKNIJ NA DWOREK STAROSTY WAŁOWEGO

Gdy opuścisz cmentarz i udasz się szlakiem naszej wędrowki, zerknij proszę w prawo. W dali wznoszą się pozostałości gospodarstwa Rudolfa Dirksena, Starosty Wałowego.

Ale tam dzisiaj nie idziemy – obecnie dworek jest w ruinie. Jednak trzymamy kciuki, że niebawem zabyłśnie dawnym blaskiem dzięki staraniom władz gminy i pasjonatów.

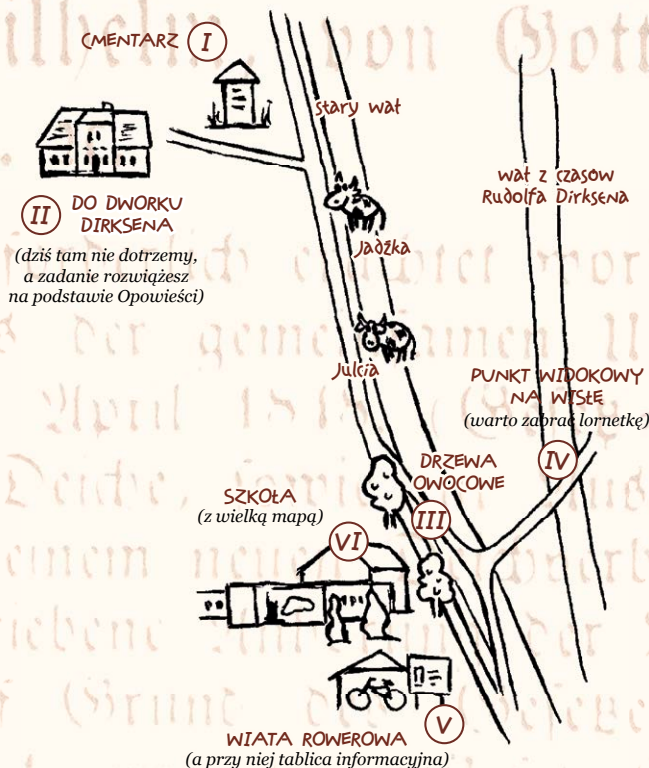
Ile km wałów zbudowano za czasów Rudolfa Dirksena?
Odpowiedź kryje się gdzieś w dalszym tekście Opowieści.

Właśnie tu, w roku 1854, powstał pierwszy Związek Wałowy.

Zanim jednak powstał związek istniała tu Wspólnota Wałowa. Otóż zarówno wspólnota, jak i związek miały to samo zadanie: ochronę przed powodzią. Budowali oni wały, śluzy, przepompownie.

Wspólnota była grupą mieszkańców, którzy mieli interes w chronieniu tylko swojego terenu, za to związek był w zasadzie państwowy, bo królowi pruskiemu podlegał.

mapka odkrywców Tajemnicy Zaginionej Pieczęci

III GOSZCINIEC WŚRÓD KWITNĄCYCH JABŁONI

Dwa drzewa owocowe przy drodze w Małych Walichnowach do dziś pozostały. Wyobraź sobie jednak Turysto drogi, że ponad sto lat temu wszystkie trakty były nimi gęsto obsadzone.

Wtedy to drogi składały się z dwóch jezdní – jedna kamieniami wybrukowana na czasy roztopów, a obok druga, letnia – ot, po prostu piaszczysta. Po piasku jechało się szybko, obręcz kół nie hałasowała, a więc i wygodniej. Ale gdy nieco podmokło, to jednak na brukowaną część woźnice się przenosili, by nie ugrząźć w błocie.

Ile czarnych rowerów znajdziesz na jednym z drzew owocowych?

Drzewa zaś wskazywały drogę pośród mgły, czy śnieżycy. Dodatkowo ich owoce były wynagrodzeniem dla dróżnika, który dziury lała i rowy wykaszal, za co jabłka i gruszki z przydrożnych drzew do niego należały.

IV WYSOKA WODA!

Wały przeciwpowodziowe to podstawowe zabezpieczenie przed wodą. Linia pierwszych wałów była wytyczona przez naturę – wykorzystywano naturalne wzniesienia i podwyższano je.

Za czasów Rudolfa Dirksena stworzono nową linię wałów równoległą do Wisły. Budowa 4 kilometrowego wału, na którym stoisz trwała aż 20 lat! To przedsięwzięcie na skalę budowy dzisiejszej autostrady. Konno zwożono tu glinę z pobliskich terenów, a w pracach uczestniczyło około tysiąca osób.

Nasze wały są stworzone na „tysiącletnią wodę”, co oznacza, że raz na tysiąc lat może się zdarzyć przerwanie wału.

Ilu elementów brakuje w betonowej barierze?
Odpowiedź wyliczysz w miejscu z widokiem na Wisłę.

V SZLAKIEM DOLINY DOLNEJ WISŁY

Skoro już podążamy gościńcem, to nie możemy zapomnieć o rowerowym szlaku wzdłuż Wisły. Taki lokalny już tu istnieje, jednak za chwilę powstanie tu Wiślana Trasa Rowerowa. Będzie to szlak ogólnopolski, który poprowadzi wzdłuż całej Królowej Polskich Rzek. I to po obu jej brzegach!

Na „unijnej” tablicy przy wiacie znajdują się gwiazdy.
Od tych na niebieskiej fladze odejmij te znalezione w logo PROW.

Mamy nadzieję na niesamowite widoki i szlak biegnący na szczycie wału przeciwpowodziowego.

To będzie niesamowita wyprawa!

Pierwsza cyfra numeru telefonu do informacji turystycznej to?
(Znajdziesz ją na tablicy przy wiacie).

VI RZUT OKA NA MAPĘ

Na ścianie szkoły podstawowej znajdziesz mapę Niziny Walichnowskiej.

Nie tylko woda z Wisły zagrażała mieszkańcom doliny. Równie groźna była woda spływająca z wyżyn, od strony Lignów Szlacheckich oraz wody deszczowe.

Całą nizinę otacza najstarszy i najdłuższy Kanał Wałowy. Powstał on dzięki Krzyżakom.

Na mapie zobaczysz sieć kanałów, które odprowadzają całą tą wodę do Jeziora Pelplińskiego, a potem trafia ona do Wisły.

Dużą pracę wykonują tu przepompownie w Międzyłęzu i Rybakach, w których pracują ponad stuletnie pompy!

Odszukaj najdłuższy kanał otaczający Nizinę Walichnowską.
Interesuje nas jego długość. Dodaj do siebie 3 pierwsze cyfry, a od wyniku odejmij czwartą i piątą.